

Priporočila za krepitev sodelovanja deležnikov na lokalni ravni pri naslavljanju energetske in prevozne revščine

Energetska in prevozna revščina se pogosto obravnavata kot ločeni problematiki, vendar ugotovitve projekta ZENPRE kažejo, da sta med seboj tesno povezani in da pogosto prizadeneta iste osebe oziroma gospodinjstva. Obe problematiki sta povezani z omejenim dostopom do osnovnih storitev, finančnimi omejitvami ter socialno izključenostjo, zato ju je na lokalni ravni smiselno naslavljanje celostno. Ker so kadrovske, finančne in organizacijske viri lokalnih skupnosti pogosto omejeni, je povezovanje deležnikov_c eden najučinkovitejših načinov za doseganje večjih učinkov. S sodelovanjem, izmenjavo informacij in usklajenim delovanjem lahko različni akterji_ke lažje prepoznajo potrebe posameznikov-ic ter jih usmerijo do ustreznih oblik podpore.

Izkušnje, pridobljene v okviru projekta, kažejo, da imajo pri tem ključno vlogo lokalni akterji_ke, ki so v neposrednem stiku s prebivalci_kami. Proaktivno delovanje občin, centrov za socialno delo, energetske koordinatore-ic, izvajalcev_ami mobilnostnih storitev, zdravstvenih ustanov, nevladnih in drugih organizacij lahko pomembno prispeva k večjemu številu prijav na subvencije za energetske revne gospodinjstva ter k boljši informiranosti o mobilnostnih storitvah, namenjenih ranljivim skupinam. Še posebej uspešne so pogosto manjše lokalne skupnosti, kjer deležniki_ce dobro poznajo potrebe prebivalstva in lažje vzpostavijo stik z osebami v stiski. Takšni primeri kažejo, da lahko dobro povezani lokalni akterji_ke bistveno izboljšajo dostop do obstoječih podpornih mehanizmov ter prispevajo k učinkovitejšemu zmanjševanju energetske in prevozne revščine.

Na podlagi teh ugotovitev partnerji v projektu ZENPRE podajamo naslednja priporočila za krepitev sodelovanja in mreženja na lokalni ravni:

1. Krepitev prepoznavanja ranljivih oseb in aktivacija lokalnih mrež

Učinkovito zmanjševanje energetske in prevozne revščine zahteva tesnejše sodelovanje med lokalnimi deležniki_cami, ki so v neposrednem stiku z ranljivimi skupinami. Posebej pomembno je povezovanje organizacij in služb, ki lahko prepoznajo različne vidike stiske ter osebe usmerijo do ustrezne pomoči. Dobre prakse kažejo, da lahko sodelovanje med patronažnimi službami, izvajalci_kami prevozov na klic, centri za socialno delo, humanitarnimi organizacijami, energetske svetovalci_kami ter občinami pomembno izboljša dostop do storitev in podpornih ukrepov. Prav tako obstaja velik potencial za povezovanje izvajalcev_k prevozov na klic s športnimi društvi in drugimi organizacijami, ki delajo z otroki in mladimi. Smiselno je razvijati tudi mehanizme, ki omogočajo, da posamezni deležniki_ce ob zaznavi ene oblike stiske prepoznajo

tudi druge težave ter osebo usmerijo do ustreznih podpornih služb. Posebno pozornost je treba nameniti organizacijam, ki imajo reden stik z ranljivimi skupinami, kot so območne organizacije Rdečega križa Slovenije, Karitas, društva upokojencev_k, društva delovnih invalidov_k, zdravstvene ustanove, osnovne šole, medgeneracijski centri, ljudske univerze, društva kmečkih žena ter druge lokalne organizacije. Pomembno vlogo imajo tudi posamezniki_ce v poklicih, ki zaradi narave svojega dela redno vstopajo v stik z ranljivimi skupinami in njihovim življenjskim okoljem, kot so zdravniki_ce, patronažne medicinske sestre, poštarji_ke, gasilci_ke, dimnikarji_ke in drugi strokovni delavci_ke na terenu. Ti lahko pomembno prispevajo k zgodnjemu prepoznavanju stisk ter usmerjanju oseb do ustreznih oblik pomoči in podpore.

2. Redna srečanja in izmenjava izkušenj med deležniki

Za učinkovito naslavljanje energetske in prevozne revščine je potrebno vzpostaviti redne priložnosti za sodelovanje in izmenjavo informacij med lokalnimi deležniki. Na delavnicah je bilo večkrat izpostavljeno, da primanjkuje skupnih srečanj med občinami, centri za socialno delo, nevladnimi organizacijami, zdravstvenimi ustanovami, regionalnimi razvojnimi agencijami, ponudniki mobilnostnih storitev in drugimi relevantnimi akterji. Redni letni posveti, delovne skupine ali lokalne mreže bi omogočili boljše prepoznavanje potreb prebivalcev, razvoj skupnih projektov ter izmenjavo dobrih praks. Posebej pomembno je, da se v razprave vključujejo tudi predstavniki ranljivih skupin, saj lahko njihove izkušnje pomembno prispevajo k oblikovanju bolj učinkovitih in uporabnikom_cam prilagojenih rešitev.

3. Proaktivna vloga energetskih koordinatorjev

Energetski koordinatorji_rice imajo pomembno vlogo pri zmanjševanju energetske revščine, vendar je njihov potencial pogosto premalo izkoriščen. Primeri iz prakse kažejo, da lahko energetski koordinatorji_rice z dobrim poznavanjem problematike ter aktivnim delovanjem pomembno prispevajo k večjemu številu prijav na razpise in subvencije Eko sklada za energetsko revna gospodinjstva. Njihova vloga ne bi smela biti omejena zgolj na administrativne naloge, temveč bi morale aktivno sodelovati pri informiranju prebivalstva, povezovanju lokalnih deležnikov_c ter prepoznavanju gospodinjstev, ki potrebujejo pomoč. Smiselno bi bilo spodbujati njihovo sodelovanje na dogodkih društev upokojencev, lokalnih skupnosti in drugih organizacij, kjer lahko neposredno predstavijo možnosti podpore ter odgovarjajo na vprašanja prebivalcev_k.

4. Izboljšanje informiranja in ozaveščanja

Pomanjkanje informacij ostaja ena ključnih ovir pri dostopu do obstoječih ukrepov za zmanjševanje energetske in prevozne revščine. Mnogi prebivalci ne poznajo razpoložljivih subvencij, mobilnostnih storitev ali drugih oblik podpore, čeprav so do njih upravičene. Zato je treba zagotoviti jasne, razumljive in dostopne informacije na enem mestu, tako v digitalni kot tudi

fizični obliki. Pri komunikaciji je pomembno uporabljati preprost in konkreten jezik, v katerem se ljudje prepoznajo, ter se izogibati pretirano projektnemu in strokovnemu izrazoslovju. Ena od možnosti učinkovitega informiranja ranljivih skupin predstavlja aplikacija ZENPRE.si, ki omogoča evidentiranje osebnih okoliščin ter na tej podlagi zagotavlja prilagojeno informiranje o ukrepih, pravicah in storitvah na področju energije in prevozov.

Pri nagovarjanju ranljivih prebivalc se je potrebno izogibati izrazu revščina, saj gre za obremenjujočo besedo, ki razgali človeka v njegovi ranljivosti. Namesto besede revščina se zato v komunikacijskih gradivih za ranljivo prebivalstvo uporabljajo pozitivni izrazi, ki nakazujejo rešitev. Bolje je govoriti o udobju doma, učinkoviti rabi energije, zmanjševanju stroškov energije, ipd. kot pa o energetske revščini. Prav tako je namesto besedne zveze prevozne revščine boljše uporabljati brezskrbno mobilnost, dostop do storitev, ipd.

Poleg ozaveščanja o obstoječih ukrepih je treba več pozornosti nameniti tudi preventivnemu delovanju, zgodnjemu prepoznavanju tveganj ter rednemu spremljanju dejanskih potreb prebivalstva v posameznih občinah. Takšen pristop lahko pomembno prispeva k zgodnejšemu ukrepanju in preprečevanju poglobljanja energetske ter prevozne revščine.

Dodatne informacije:

Katjuša Šavc, katjusa@focus.si

Focus, društvo za sonaraven razvoj